Velkommen til Nordisk Råd

– arbejdet og arbejdsformer

Nordisk Råd

Velkommen til Nordisk Råd – arbejdet og arbejdsformer

ANP 2017:711

ISBN 978-92-893-4867-6 (PRINT)

ISBN 978-92-893-4868-3 (PDF)

ISBN 978-92-893-4938-3 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2017-711>

© Nordisk Råd 2017

Layout: Louise M. Jeppesen

Tryk: Rosendahls

Printed in Denmark

5041 0457
Ecolabelled Printed Matter

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland. *Det nordiske samarbejde* er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa. *Det nordiske samarbejde* ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Råd
Ved Stranden 18
1061 København K
www.norden.org

Download nordiske publikationer: **www.norden.org/nordpub**

Velkommen til Nordisk Råd

– arbejdet og arbejdsformer

Nordisk Råd

Indhold

Velkommen til Nordisk Råd	7
Om Nordisk Råd	9
Nordisk nytte	11
Nordisk Råds priser	12
Svanemærket	13
Organisation og struktur	14
Plenarforsamling/session	15
Præsident og vicepræsident	16
Præsidiet	17
Udvalg	17
Internationalt samarbejde	20
Rådssekretariatet	23
Delegationer	23
Partigrupper	24
Sekretariatskollegiet	25

Årets gang og arbejdsformer	27
Budgetproces: Nordisk Ministerråd	29
Præsidentskabsprogram	30
Budget og økonomi	31
Delegationernes budgetter	31
Partistøtte	31
 Sager og sagernes behandling	32
Medlems- og udvalgsforslag (A-sager)	33
Ministerrådsforslag (B-sager)	34
Beretninger (C-sager)	35
Meddelelser (D-sager)	35
Spørgsmål (E-sager)	36
Politisk dialog	37
Beslutninger	38
 Nordisk Ministerråd	41
Ministerrådets sekretariat	42
 Nordisk Råds delegationssekretariater	45

FOTO: NORDEN.ORG, MAGNUS FRÖDERBERG

Yderligere oplysninger om det nordiske samarbejde, generel og uddybende information om Nordisk Råd hentes på hjemmesiden www.norden.org.

Velkommen til Nordisk Råd

Denne pjece er en kort introduktion og indføring til arbejdet i Nordisk Råd. De enkelte afsnit er bevidst meget kortfattede og indeholder kun de mest nødvendige oplysninger. For yderligere informationer henvises til hjemmesiden www.norden.org, hvor der kan hentes yderligere oplysninger om det nordiske samarbejde, generel og uddybende information om Nordisk Råd samt abonneres på forskellige nordiske nyheder.

FOTO:NORDEN.ORG, MAGNUS FRÖDERBERG

Arbejdet i Nordisk Råd reguleres af Helsingfors-aftalen fra 1962. Foto fra det finske parlament ved Nordisk Råds session i Helsingfors.

Om Nordisk Råd

Nordisk Råd blev dannet i 1952 som et samarbejdsorgan mellem parlamenterne og regeringerne, da man efter anden verdenskrig ønskede et tættere samarbejde i Norden. De 87 medlemmer fra henholdsvis Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland udvælges af parlamenterne efter indstilling fra partierne. Der sker således ikke direkte valg til Nordisk Råd. Sametingene i Finland, Norge og Sverige samt Ungdommens Nordiske Råd har observatørstatus i Nordisk Råd.

Nordisk Råd skal sammen med Nordisk Ministerråd arbejde for fælles nordiske løsninger som har en tydelig positiv effekt samt nordisk nytte (se herunder), for borgerne i de enkelte nordiske lande. Dette gør Nordisk Råd først og fremmest ved at stille forslag samt påvirke og rådgive de nordiske regeringer i form af udtalelser og spørgsmål. De vigtigste arbejdsredskaber medlemmerne har, er forslag og spørgsmål, som kan stilles enten til Nordisk Ministerråd eller til én eller flere af de nordiske landes regeringer.

Nordisk Råd har et tæt samarbejde med en række internationale, regionale og nationale parlamentariske organisationer både i og udenfor Norden.

Arbejdet i Nordisk Råd reguleres af Helsingforsaftalen fra 1962 og Nordisk Råds forretningsorden.

FOTO: NORDEN.ORG, JOHANNES JÄNSSON

Miljø, klima, energi, forskning, uddannelse og innovation, sikring af et åbent Norden og en øget profilering er vigtige elementer i det nordiske samarbejde. Foto fra Sveriges riksdag.

Nordisk nytte

Princippet om nordisk nytte er centralt for det nordiske samarbejde. Udgangspunktet for princippet er

- mærkbare positive effekter gennem fælles nordiske løsninger, set i forhold til, hvis den samme virksomhed blev udført på nationalt plan
- at manifestere og udvikle nordisk samhørighed
- at øge nordisk kompetence og konkurrencekraft
- at styrke den nordiske indflydelse internationalt.

Udgangspunktet for det nordiske samarbejde er at fokusere på områder, hvor en fælles nordisk indsats skaber en merværdi for de enkelte nordiske lande og indbyggerne. Resultaterne af samarbejdet kan – og skal kunne – ses i indbyggernes og virksomhedernes hverdag. Samarbejdet har blandt andet resulteret i et fælles nordisk arbejdsmarked, en pasunion og en række fælles sociale bestemmelser. Desuden har indbyggerne i de nordiske lande længe kunnet bosætte sig, studere og forske overalt i Norden på lige fod med landenes egne statsborgere.

Miljø, klima, energi, forskning, uddannelse og innovation, sikring af et åbent Norden og en øget profilering er vigtige elementer i det nordiske samarbejde med henblik på at opretholde Nordens ledende stilling i en globaliseret verden.

FOTO: NORDEN.ORG, MAGNUS FRÖDERBERG

Nordisk Råds priser

Nordisk Råd uddeler hvert år 5 priser ved den årlige prisuddeling. Ved prisuddelingen overrækkes en litteraturpris, en musikpris, en filmpris, en børne- og ungdomslitteraturpris og en miljøpris.

Formålet med Nordisk Råds priser er, på tværs af Norden, at øge interessen for de nordiske landes litteratur, sprog, musik og film. Miljøprisen tildeles en nordisk erhvervsvirksomhed, organisation eller person, som på forbilledlig vis har formået at integrere hensynet til natur og miljø i sin virksomhed eller i sit virke eller på anden måde har udøvet en ekstraordinær indsats for natur og miljø. Samtlige priser er på 350.000 danske kroner.

← Nordisk Råds litteraturpris 2016 gik til digtsamlingen "Sånger och formler" af Katarina Frostenson, Sverige.

Svanemærket

Svanesymbolet har sit udspring i de fem nordiske svaner, som optrådte for første gang på en plakat for Nordens Dag i 1936 med baggrund i Hans Hartvig Seedorff Pedersens digt "Svanerne fra Norden".

I 1956 blev der udgivet frimærker i de nordiske lande med de fem svaner som illustration omend i forskellig udformning. De fem svaner gav i 1985 inspiration til det nye symbol for det officielle nordiske samarbejde, tegnet for Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd af den finske kunstner Kyösti Varis. Svanesymbolet med de otte vingefjer repræsenterer de fem nordiske stater Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland.

I 1989 blev svanesymbolet benyttet som model til det velkendte nordiske miljømærke. Formålet var at give de nordiske konsumenter mulighed for at vælge de bedste produkter på markedet ud fra et miljøsynspunkt.

Organisation og struktur

Nordisk Råds politiske organer er plenarforsamlingen, Præsidiet og udvalgene. Dertil vælger forsamlingen også en Kontrolkomité og en Valgkomité.

Valg af medlemmer til Nordisk Råd foregår efter følgende fordelingsnøgle:

Danmarks riges delegation	16
– Færøerne	2
– Grønland	2
Finlands delegation	18
– Åland	2
Islands delegation	7
Norges delegation	20
Sveriges delegation	20
<hr/>	
I alt	87

Medlemmerne fra Færøerne og Grønland samt Åland indgår henholdsvis i den danske og den finske delegation.

De administrative organer er: Rådssekretariatet, delegationssekretariatene, partigruppesekretariatene og sekretariatskollegiet. Se mere på side 23 til 25.

Plenarforsamling/session

Plenarforsamlingen, som er Nordisk Råds øverste organ, vedtager en række beslutninger (rekommendationer) på de årlige sessioner, fremsætter udtalelser til ministerrådet eller de nordiske landes regeringer. Plenarforsamlingen vælger rådets præsident og vicepræsident, vælger udvalgenes sammensætning og angiver tid, sted og emne for næste ordinære session.

Plenarforsamlingen holder en årlig ordinær session i uge 44. Sessionen holdes i de nordiske hovedstæder efter tur, svarende til præsidentskabet i rådet: Danmark, Finland, Norge, Sverige og Island. Øvrige sessioner holdes når Præsidiets træffer beslutning herom, eller når mindst to regeringer eller mindst femogtyve valgte medlemmer begærer det.

Plenarforsamlingen består af de 87 valgte medlemmer samt et varierende antal regeringsmedlemmer, men kun de valgte medlemmer har stemmeret. Plenarforsamlingens møder er offentlige.

Forhandlingerne ledes af præsidenten eller et andet medlem fra Præsidiets. Ved sessionens start fastsætter forsamlingen dagsordenen, deltagerliste samt regler for sessionens gennemførelse, efter forslag fra Præsidiets.

Et fast punkt på sessionens dagsorden er Topmødet med deltagelse af de nordiske statsministre. Her kan

medlemmerne diskutere aktuelle emner direkte med statsministrene ud fra et på forhånd fastlagt tema. Et andet tilbagevendende punkt på dagsordenen er samarbejdsministrenes spørgetime, hvor rådets medlemmer kan stille spørgsmål direkte til ministrene fra de forskellige stater samt Grønland, Færøerne og Åland.

Afstemningerne er åbne. Forslagene der skal stemmes om skal være udformede således, at der kan svares enten ja eller nej til forslaget. Plenarforsamlingen er beslutningsdygtig, når mindst 44 medlemmer eller suppleanter er til stede.

Rådets arbejdssprog er dansk, norsk og svensk i skrift og tale, men alle væsentlige arbejdsdokumenter bliver oversat til finsk og islandsk. På sessionerne simultantolkes der til og fra finsk og islandsk samt engelsk ved behov. I forbindelse med udvalgmøderne kan der simultantolkes til og fra finsk og islandsk ved behov.

Præsident og vicepræsident

Ved den årlige ordinære session vælges Nordisk Råds præsident og vicepræsident for det kommende kalenderår. Præsidentskabet vælges blandt de valgte medlemmer fra det land, hvor den næste ordinære session skal afholdes. Præsidentskabet roterer mellem landene denne rækkefølge: Finland, Norge, Sverige, Island og Danmark.

Præsidiet

Nordisk Råds Præsidium er det besluttende organ mellem de årlige sessioner. Præsidiet leder og koordinerer arbejdet mellem rådets forskellige organer, har ansvaret for overordnede politiske og administrative spørgsmål, udarbejder virksomhedsplaner og budgetter og varetager overordnede udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål samt varetager rådets internationale samarbejde.

Præsidiet kan agere *plenarforsamling* mellem sessionerne og fremsætte en udtalelse eller fremstilling. Præsidiet består af en præsident og en vicepræsident samt 13 medlemmer. Alle lande og partigrupper skal være repræsenteret i Præsidiet.

Præsidiet (og udvalgene) kan have underudvalg eller arbejdsgrupper, talspersoner/observatører og rapportører til afgrænsede opgaver i kortere eller længere perioder. Eksempler på dette er gruppen for budgetordførere (budgetordførergruppen), som er i dialog med ministerrådet om det nordiske budget, og udvalgenes faste rapportører i f.eks. EU-spørgsmål, grænsehindringer, forbrugerpolitik, energi, eller andre for udvalgene højt prioriterede områder.

Udvalg

Det politiske samarbejde omkring konkrete spørgsmål sker primært i Nordisk Råds fire fagudvalg og i Præsidiet, som er udvalgenes administrative ledelsesorgan. Udvalgenes opgave er at behandle udvalgenes sager: medlems- og

udvalgsforslag, minister- og regeringsforslag, beretninger, meddelelser mv.

Udvalgmøderne er i udgangspunktet lukkede for offentligheden, men udvalgene kan selv bestemme om møderne skal være åbne eller ej. De kan f.eks. invitere gæster for at få et særligt emne belyst. Det er desuden muligt at ansøge om foretræde for udvalget i henhold til retningslinjer for foretræde.

Nordisk Råd har følgende udvalg:

- **Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden** har fokus på kultur, forskning og uddannelse, grund- og sekundærskole, voksenuddannelse og folkeoplysning – herunder sager om sprogsamarbejde, nye medier, kompetenceudvikling og innovation i uddannelserne samt idrætsspørgsmål.
- **Udvalget for Velfærd i Norden** har fokus på den nordiske velfærdsmodel. Udvalget arbejder på at finde bæredygtige holdbare økonomiske løsninger, indenfor emner som omsorg for børn, unge og ældre, funktionshindringer samt alkohol, narkotika og misbrugsspørgsmål. Også emner som ligestilling, borgerrettigheder, demokrati, menneskerettigheder og bekæmpelse af kriminalitet er på agendaen. Integration, migration og flygtninge hører ligeledes under dette udvalg sammen med boligpolitik og oprindelige folks vilkår i Norden.

- **Udvalget for et Holdbart Norden** har fokus på miljø- og naturbeskyttelse, naturressourcer – herunder udnyttelse af naturressourcer inden for jordbrug, fiskeri og skovbrug. Klimaspørgsmål, forbrugerrettigheder, fiskeriforvaltning, landbrugspolitik, levnedsmidler, atomsikkerhed, biologisk mangfoldighed og bærekraft er emner og temaer, som udvalget beskæftiger sig med.
- **Udvalget for Vækst og Udvikling i Norden** har fokus på arbejdsmarked og arbejdsmiljø, næring, handel og industri, energi, bekæmpelse af grænsehindre, transport og transportsikkerhed. Desuden behandler udvalget spørgsmål inden for finanspolitik og økonomisk politik – herunder rammevilkårene for forskning, produktion og handel og i forlængelse af dette, fri bevægelighed på markederne og arbejdsmarkederne i Norden samt regional- og strukturpolitik, kommunikation og IT.

Alle udvalg arbejder for et styrket samarbejde med EU og følger med i behandlingen af spørgsmål/emner med relevans for det nordiske samarbejde.

Kontrolkomitéen

Kontrolkomitéen udfører den parlamentariske kontrol og opfølgning af aktiviteter som finansieres med fælles nordiske midler. Kontrolkomitéen kan fremsætte udtalelser til Præsidiets om tolkningen af Helsingforsaftalen, andre aftaler om nordisk samarbejde, forretningsordenen og andre interne bestemmelser. Alle lande skal være repræsenteret

i Kontrolkomitéen, som består af syv medlemmer samt tilsvarende antal personlige suppleanter.

Valgkomitéen

Valgkomitéen forbereder og fremlægger forslag til de valg, som plenarforsamlingen afholder. Valgkomitéen består af syv medlemmer.

Grænsehindringsgruppen

Grænsehindringsgruppen er en uformel arbejdsgruppe under udvalget for Vækst og udvikling i Norden. I gruppen sidder en eller flere repræsentanter fra udvalget og Præsidiet. Gruppens formål er at initiere og koordinere udvalgets og præsidiets arbejde med grænsehindringer, samt at fungere som forbindelsesled mellem Nordisk Råds samlede arbejde med grænsehindringer og det grænsehindringsarbejde, der foregår i Nordisk Ministerråds Grænsehindringsråd, hvor Nordisk Råd også er repræsenteret med et medlem.

Internationalt samarbejde

Nordisk Råd har et tæt samarbejde med en række regionale parlamentariske organisationer udenfor Norden. Præsidiet har det overordnede ansvar for de internationale kontakter, men de fire udvalg er også aktive i forhold til det internationale arbejde. I løbet af 2017 vil Præsidiet opdatere Nordisk Råds internationale strategi for det udadvendte samarbejde.

Med en geografisk placering i Nordeuropa og Nordatlanten er det naturligt, at Nordisk Råd især er engageret i forhold til de parlamentariske forsamlinger i denne region. Det sker bl.a. gennem samarbejde omkring Østersøen, Arktis, Barents og den nordlige dimension. I forhold til EU vil Nordisk Råd manifestere sig mere på spørgsmål af fællesnordisk interesse, ikke mindst overfor nordiske medlemmer af Europa-Parlamentet. I 2017 ansætter Nordisk Råd en person med særligt ansvar for disse kontakter.

Nordisk Råd har gennem en årrække samarbejde med russiske parlamentarikere både regionalt i Nordvest-rusland og centralt med Statsdumaen og Føderationsrådet i Moskva. Anneksionen af Krim nedkølede forholdet, men der er fortsat kontakt til russiske parlamentarikere. Lige siden Baltisk Forsamling blev etableret, har der været tæt kontakt mellem rådet og forsamlingen. Baltisk Forsamling er den tætteste partner til Nordisk Råd.

Det arktiske område omfatter de nordiske lande. Samarbejdet med Vestnordisk Råd og med Nordens nabolande mod vest, især Canada, er højt prioriteret i det nordiske samarbejde.

Nordisk Råd har kontakter til andre dele af Europa, herunder Europarådet og Beneluxparlamentet. Der er også interesse på Balkan og i dele af det tidligere Sovjetunionen i forhold til at lære af Nordens erfaringer med regionalt samarbejde.

FOTO: SCANPIX.DK

De nordiske lande samt Færøerne, Grønland og Åland har hver en delegation i Nordisk Råd. Foto fra Islands parlament Altinget.

Rådssekretariatet

Rådssekretariatet er lokaliseret sammen med Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond i Nordens Hus i det centrale København. Der er ca. 15 ansatte fra de forskellige nordiske lande. Det daglige arbejde ledes af en rådsdirektør.

Rådssekretariatet forbereder og følger op på de spørgsmål som behandles i Præsidiet, de forskellige udvalg og andre organer samt er ansvarlig for kontakterne til Nordisk Ministerråd, interesseorganisationer, internationale organisationer samt kontakten til delegationssekretariater og partigruppesekretariater.

Delegationer

De nordiske lande samt Færøerne, Grønland og Åland har hver en delegation i Nordisk Råd. Delegationerne følger op på om beslutningerne i rådet og ministerrådet gennemføres nationalt. Delegationerne har egne sekretariater med placering i de respektive landes parlamenter. Delegationsssekretariaternes primære opgave er at bistå de valgte medlemmer af rådet med:

- **praktiske anvisninger**
- **mødemateriale**
- **udarbejdelse af forslag og/eller spørgsmål mv.**

Sekretariaterne informerer i de respektive lande om rådets arbejde og er desuden aktive i planlægningen og gennemførelsen af udvalgmøder, seminarer, høringer, sessioner mv.

Partigrupper

Nordisk Råds valgte medlemmer har mulighed for at danne partigrupper. En partigruppe skal bestå af mindst fire medlemmer og have repræsentanter fra mindst to lande. Partigrupperne modtager parti- og mandatstøtte til finansiering af arbejdet i rådet efter regler, som fastsættes af Præsidiet.

Nordisk Råd har følgende fem partigrupper:

- **Den Socialdemokratiske Gruppe**
- **Midtergruppen**
- **Den Konservative Gruppe**
- **Den Venstresocialistiske Grønne Gruppe**
- **Nordisk Frihed**

Der henvises til www.norden.org for yderligere information vedrørende partigrupperne.

De medlemmer og partier som ikke tilhører en partigruppe, modtager mandatstøtte ud fra Præsidiets hertil fastsatte regler.

Partigrupperne har egne sekretariater og ansætter selv det personale, som skal bistå gruppen. Partigruppernes opgaver er bl.a. at

- udarbejde spørgsmål og medlemsforslag
- forberede valg i rådet
- afstemme politiske holdninger i gruppen i aktuelle spørgsmål
- samordne og udarbejde politisk stillingtagen i gruppen
- samordne med de nationale parlamentsgrupper og partier
- holde kontakt til landenes regeringer og tilsvarende partigrupper i EU og andre internationale organisationer
- være i dialog med borgere og relevante organisationer i Norden.

Sekretariatskollegiet

Sekretariatskollegiet består af rådsdirektøren, medarbejdere fra sekretariaterne, delegationerne og partigrupperne. Sekretariatskollegiet forbereder Præsidiets møder samt drøfter andre sager af fælles interesse.

FOTO: SCANPIX.DK

Temasessionen afholdes hvert forår i et af de nordiske lande. Foto fra Folketinget i København.

Årets gang og arbejdsformer

Nordisk Råd afholder fem parallelle Præsidi- og udvalgs-møder pr. kalenderår, hvoraf to af disse ligger i forbindelse med henholdsvis rådets ordinære session og temasession. Dertil afholdes et af møderne i forbindelse med Præsidiets og udvalgenes studierejser. Derudover afholder Præsidiet et sjette møde i slutningen af året.

Kontrolkomitéen, Valgkomitéen og øvrige arbejdsgrupper afholder møder efter behov. Møderne holdes oftest i forbindelse med øvrig mødeaktivitet.

Kalenderåret starter med januarmøderne. Januarmøderne afholdes hvert forår i det land, som har formandskabet i Nordisk Ministerråd. I udvalgene behandles bl.a. udvalgenes arbejdsplaner, kommunikationsplaner og årstema samt de forslag, som skal til endelig behandling på temasessionen.

Temasessionen afholdes hvert forår i et af de nordiske lande. Som udgangspunkt deltager repræsentanter fra regeringen i det pågældende land. Temasessionen afvikles under en aktuel overskrift, og har til formål at fremme dialogen mellem ministerrådet og rådet.

Alle rådets organer afholder studierejser (sommermøder), der til forskel fra øvrige udvalgsmøder, som afholdes samtidig og på samme sted, afholdes hver for sig. De afvikles som regel i uge 26, hvor udvalgene kombinerer udvalgsmødet med en studierejse til et for udvalget relevant sted – oftest et sted, hvor udvalgenes arbejdstemaer kan belyses eller uddybes.

Efter sommerferien mødes udvalgene til septembermøderne, hvor dagsordenen overvejende indeholder emner, som vil komme til behandling på den kommende session. Nordisk Råds årlige ordinære session, afholdes i uge 44 i

det land, som har præsidentskabet i Nordisk Råd. Der afvikles udvalgs- og partigruppemøder forud for sessionens start og der afvikles en lang række møder under sessionen: samrådsmøder med fagministrene, Præsidiets møder med f.eks. statsministrene, udenrigsministrene, samarbejdsministrene, Vestnordisk Råd, repræsentanter fra udenlandske parlamenter mv. Se i øvrigt under Plenarforsamlingen på side 15.

Kalenderåret slutter med Præsidiets decembermøde.

Præsidium, udvalg og komitéer fører beslutningsreferater af sine møder. Alle beslutningspunkter godkendes på mødet. Senest 14 dage efter mødet er afholdt udsendes referat, samt offentliggørelse af dette, på www.norden.org.

Budgetproces: Nordisk Ministerråd

Budgettet for det samlede nordiske samarbejde, skal vedtages af Nordisk Ministerråd og godkendes af Nordisk Råd. På baggrund af budgetanvisningerne udarbejder Nordisk Ministerråds Generalsekretær sit budgetforslag, som tages videre i dialog og behandling i Nordisk Råds udvalg og partigrupper. Forhandlinger mellem Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd om budgettet pågår indtil den ordinære session, hvor budgetbetænkningen over Nordisk Ministerråds budgetforslag behandles i plenum med henblik på endelig vedtagelse. Nordisk Råd kan både foreslå ændringer i prioriteringer (omfordeling) og forlange præcisering indenfor bestemte budgetposter for at sikre, at midlerne går til et

bestemt formål. Selve budgetrammen kan der ikke ændres ved. Det er Præsidiets, der sammen med partigruppernes budgetordførere, har ansvaret for arbejdet med budgettet frem til det forelægges Nordisk Råd på sessionen i uge 44. Nordisk Råds rekommandation oversendes derefter til Nordisk Ministerråd.

Budgettet for det kommende år vedtages endeligt af samarbejdsministrene i december.

På sommermøderne drøfter udvalgene og partigrupperne Generalsekretærens budgetforslag for det kommende år og budgetordførergruppen (repræsentanter fra partigrupperne) orienteres efterfølgende herom.

På septembermøderne drøftes langsigtede budgetprioriteringer og budgetordførergruppen bliver orienteret om disse prioriteringer forud for en dialog med MR-SAM (Samarbejdsministrene) som normalt finder sted i starten af året.

Præsidentskabsprogram

Hvert år udarbejdes der et præsidentskabsprogram af det land som har præsidentskabet for det kommende år. Hensigten med præsidentskabsprogrammet er at fremhæve prioriteringer og fokusområder for rådets arbejde samt det nordiske samarbejde.

Derudover udarbejder de fire fagudvalg sine egne, årlige arbejdsprogrammer samt en kommunikationsplan.

Budget og økonomi

Nordisk Råds budget fastsættes hvert år af Præsidiet. Rådets udgifter går bl.a. til partistøtte, administrationsomkostninger, møde- og rejseaktiviteter, udvalgenes faglige arbejde, tolkning og oversættelser, publikationer mv. Indtægterne kommer primært fra de nordiske stater efter en fordelingsnøgle som tager udgangspunkt i landenes BNP.

Delegationernes budgetter

De enkelte delegationer har hver især sit eget budget indenfor rammerne af de respektive parlamenter. Rådsmedlemmernes rejser til rådets ordinære udvalgsmøder, og delegationernes egen virksomhed afholdes af delegationernes budgetter.

Partistøtte

Der udbetales partistøtte til dækning af en del af de nordiske partigrupperes virksomhed. Støtten består af et grundbeløb, som er ens for alle grupper, samt et mandatbeløb for hvert medlem. For medlemmer som ikke tilhører nogen nordisk partigruppe udbetales alene et mandatbeløb. Præsidiet fastsætter størrelsen af partistøtten i forbindelse med vedtagelsen af budgettet for det pågældende år samt fordelingen mellem grundbeløb og mandatbeløb.

Sager og sagernes behandling

Nordisk Råd er rådgivende overfor Nordisk Ministerråd og de nordiske landes regeringer. De redskaber, Nordisk Råds medlemmer har til rådighed, er *forslag* og *spørgsmål*. Partigruppen eller delegationssekretariatet kan være behjælpelig med udformningen, inden det sendes til Rådssekretariatet. Rådssekretariatet er rådgivende for udvalgene samt udvalgenes medlemmer.

Den politiske behandling af sagerne foregår i de enkelte udvalg og Præsidiet. Medlemmerne har bl.a. mulighed for at stille skriftlige spørgsmål til de nordiske landes regeringer eller til Nordisk Ministerråd, eller fremsætte forslag, enten alene eller sammen med udvalget/partigruppen. Til sessionerne fremsætter ministerrådet ministerrådsforslag. De forskellige sagstyper adskilles ved hjælp af bogstavs-betegnelser:

- **A-sager:** Medlems- eller udvalgsforslag (komitéforslag, præsidieforslag)
- **B-sager:** Ministerrådsforslag eller regeringsforslag
- **C-sager:** Beretninger
- **D-sager:** Meddelelser fra ministerrådet eller de nordiske landes regeringer (på rekommandationer)
- **E-sager:** Spørgsmål til nordiske landes regeringer eller til Nordisk Ministerråd

Desuden findes betegnelsen "Dokumenter", som er dokumenter (redegørelser el.lign.), som er til orientering/ behandling på sessionen, hvortil der ikke skal træffes en beslutning.

Det kan kun være ét udvalg, som har hovedansvaret for behandlingen af et forslag, men udvalget kan vælge at inddrage et eller flere udvalg i behandlingen eller sende det i intern høring, og lade overvejelserne indgå i beslutningsgrundlaget.

Alle typer af sager kan indleveres til sekretariatet året rundt. Præsidiet har det formelle ansvar for, at de indkomne sager bliver fordelt til behandling i rådets forskellige udvalg. Alle formelle sager som er til behandling i Nordisk Råd skal gå via Rådssekretariatets dokumentationsenhed, som sørger for, at den rigtige proces bliver sat i gang og tidsfrister overholdt.

Sagerne bliver løbende publiceret i det elektroniske sagsarkiv på hjemmesiden og bliver registreret på en sagsliste, som også er publiceret på www.norden.org.

Medlems- og udvalgsforslag (A-sager)

Et valgt medlem af Nordisk Råd kan fremsætte et medlemsforslag; Præsidiet kan fremsætte et præsidieforslag; en komité (f.eks. Kontrolkomitéen) kan fremsætte et komitéforslag; et udvalg kan fremsætte et udvalgsforslag – alle

disse forslag får betegnelsen A-sag. Mindst ét medlem skal have undertegnet forslaget; en suppleant kan også være medunderskriver af et forslag. Nogle udvalg opretter rapportørskab, hvis opgave er at fordybe sig i et givet emne og herefter forberede større sager til behandling i udvalgene.

Et forslag kan sendes i skriftlig *høring* til nationale myndigheder og organisationer samt nordiske organisationer og institutioner, eller der kan afholdes en mundtlig høring eller et seminar i forbindelse med et udvalgsmøde.

Når udvalget har færdigbehandlet medlemsforslagene skal der afgives en *betænkning*, som skal indeholde en motivering og en indstilling til beslutning. Indstillingen kan indeholde en opfordring til rådet om at antage en *rekommendation* til Nordisk Ministerråd eller et eller flere af de nordiske landes regeringer i en given sag, eller en opfordring til rådet i et *internt anliggende*, f.eks. om rådets forretningsorden. Betænkningen bliver udarbejdet på baggrund af udvalgets majoritets indstilling. De medlemmer, som ikke er enige i majoritetens indstilling, kan reservere sig mod udvalgets beslutning.

Ministerrådsforslag (B-sager)

Nordisk Ministerråd, én eller flere af de nordiske landes regeringer, Færøernes landsstyre, Grønlands Naalakkersuisut eller Ålands landskabsregering kan fremsætte ministerrådsforslag og regeringsforslag. Det kan f.eks. dreje sig om forskellige handlingsplaner, budget mv. Disse forslag

betegnes B-sager og fremsættes som regel op til sessionen. Forløb er derefter som D-sager (se herunder).

Beretninger (C-sager)

Som et led i rådets kontrol- og opfølgningsfunktion behandler rådet hvert år beretninger fra ministerrådet.

- **C 1** er Nordisk Ministerråds beretning om det nordiske samarbejde i det foregående år.
- **C 2** er Nordisk Ministerråds planer og budget for det kommende år.
- **C 3, C 4 og C 5** er Rigsrevisionens beretninger og revision af regnskab og virksomhed i henholdsvis Nordisk Råd, Nordisk Ministerråd og Nordisk Kulturfond.

Meddelelser (D-sager)

På baggrund af A- og B-sagerne vedtager Nordisk Råd hvert år ca. 35 rekommandationer/fremstillinger, som enten er stillet til Nordisk Ministerråd eller til én eller flere af de nordiske regeringer. Rekommandationer er de beslutninger, der bliver vedtaget af plenarforsamlingen på sessionerne og stilles til Nordisk Ministerråd eller én eller flere af de nordiske landes regeringer. Fremstillinger er de beslutninger, der bliver vedtaget af Præsidiets plenarforsamling. De har samme status som rekommandationerne og er ligeledes stillet til Nordisk Ministerråd eller én eller flere af de nordiske landes regeringer.

Tilbage meldingen på rekommandationerne kaldes *Meddelelser* (D-sager). Ministerrådet eller regeringerne skal afgive en meddelelse (svar) om, hvad de har foretaget i anledning af en given rekommandation. Meddelelserne kan afgives løbende mellem sessionerne, dog senest til den efterfølgende ordinære session.

Udvalgene gennemgår fortløbende samtlige meddelelser og udarbejder herefter en betænkning med en vurdering af, om en rekommandations intentioner kan siges at være opfyldt eller ej. Ud fra denne vurdering afgives en indstilling om, hvorvidt sagen kan anses for færdigbehandlet, eller om der afventes politisk dialog.

Årsagen til afskrivning kan enten være, at ministerrådet/regeringerne har gennemført rekommandationen/fremstillingen på en tilfredsstillende måde, eller at rekommandationen af én eller anden grund ikke vil blive gennemført. Udvalget kan også vælge at fremsætte et nyt forslag eller en ny rekommandation, hvis forslaget delvist er blevet uaktuelt eller har skiftet fokus over en årrække.

Spørgsmål (E-sager)

Valgte medlemmer, eller disses suppleanter, har ret til at stille spørgsmål til regeringerne eller Nordisk Ministerråd. Spørgsmålet skal enten berøre det nordiske samarbejde generelt, eller dreje sig om en beretning eller en meddelelse, som spørgsmålsstilleren ønsker yderligere belyst. Der må således ikke stilles spørgsmål som udelukkende har

indenrigspolitisk karakter. Spørgsmålet bør indeholde en kort motivering med begrundelse for, hvorfor spørgsmålet fremsættes.

Spørgsmål kan indleveres skriftligt hele året til Rådssekretariatet, som formidler spørgsmålet videre via generalsekretærens kontor i Nordisk Ministerråd. Svar på skriftlige spørgsmål skal afgives senest seks uger efter de er fremsat og være underskrevet af en minister.

Under spørgetimen på sessionen, kan medlemmerne stille mundtlige spørgsmål til direkte besvarelse af udvalgte ministre.

Politisk dialog

Nordisk Ministerråd og de nordiske regeringer har efter aftale en svarfrist til skriftligt at besvare nye rekommandationer.

Ved Nordisk Råds opretholdelse af rekommandationer indledes politisk dialog mellem repræsentanter fra ministerrådet og rådet, hvis der er uoverensstemmelse om disse. Dialogen kan ske på en af sessionerne eller i det relevante udvalg i Nordisk Råd. Rekommandationerne anses for færdigbehandlede efter den politiske dialog. Hvis problemstillingen ønskes opretholdt må den rejses igen i en ny rekommandation, hvilket tidligst kan ske i det efterfølgende budgetår.

Den politiske dialog kan gennemføres i tilslutning til et ministermøde, session, udvalgsmøde eller et eksternt møde/samrådsmøde afhængigt af rekommandationens karakter.

Efter gennemført politisk dialog udarbejdes en afsluttende betænkning af Nordisk Råds udvalg. Dette godkendes af plenarforsamlingen eller præsidiet, hvorefter ministerrådet informeres om hvorvidt ærindet/rekommandationen betragtes som slutbehandlet.

Beslutninger

Nordisk Råds sagsbehandling af de *formelle sager* ender med forskellige typer af beslutninger:

- **Rekommandationer** stilles til Nordisk Ministerråd eller de nordiske regeringer med udgangspunkt i et medlemsforslag, udvalgsforslag eller ministerrådsforslag (A- eller B-sag).
- **Interne beslutninger** er rettet internt mod Nordisk Råd og kan f.eks. dreje sig om forretningsordenen eller andre konstitutionelle spørgsmål. Disse bliver truffet på baggrund af præsidieforslag.
- **Ikke at foretage sig yderligere** når man ikke ønsker at gå videre med et forslag, dvs. at sagen afskrives uden at den har ført til rekommandation eller intern beslutning.

- Beslutning om **at tage sagen til efterretning og afvente politisk dialog** (helt eller delvis) bruges, når en meddelelse fra ministerrådet eller de nordiske landes regeringer ikke er tilfredsstillende besvaret eller rekommandationen ikke anses for at være opfyldt
- Beslutning om at anse en rekommandation for **færdigbehandlet for rådets vedkommende** (helt eller delvis) bruges, når rekommandationen anses for at være opfyldt/gennemført tilfredsstillende (eller når rådet anser det for urealistisk at den vil blive gennemført).

FOTO: N. K. G. JOHANNES JANSSON

Formandskabet for Nordisk Ministerråd varer ét år ad gangen og roterer mellem de nordiske lande efter samme princip som rotationsordningen i Nordisk Råd, dog forskudt. Foto fra Stortinget i Norge.

Nordisk Ministerråd

Nordisk Ministerråd (NMR) blev grundlagt i 1971 og er de nordiske regeringers officielle samarbejdsorgan, dog ikke på et overstatsligt niveau. Færøerne, Grønland og Åland deltager også i ministerrådets arbejde.

Formandskabet for Nordisk Ministerråd varer ét år ad gangen og roterer mellem de nordiske lande efter samme princip som rotationsordningen i Nordisk Råd, dog forskudt. Formandskabslandet i Nordisk Ministerråd udformer et program som er vejledende for det nordiske samarbejde i løbet af året.

Statsministrene har det overordnede ansvar for det nordiske samarbejde, men i praksis er samordningsansvaret delegeret til de nordiske samarbejdsministre (MR-SAM). Hver regering/hvert styre udpeger en nordisk samarbejdsminister fra regeringen, som ud over sit eget ministerium også har samordningsansvaret for det nordiske regeringssamarbejde. MR-SAM har ansvaret for Nordisk Ministerråds budget og for en række tværgående koordinerende opgaver i ministerrådet. Til at bistå samarbejdsministrene findes Nordisk Samarbejdskomité (NSK), som tager sig af den løbende koordinering af det officielle, politiske nordiske samarbejde. NSK, som består af embedsmænd fra hvert lands udenrigsministerium samt Færøerne, Grønland og Åland, er også styrelse for ministerrådets sekretariat.

Nordisk Ministerråd består i praksis af flere ministerråd, fagministerråd samt samarbejdsministrenes minister-råd. De nordiske fagministre mødes i ministerrådet et par gange om året. Beslutninger i de nordiske ministerråd skal vedtages enstemmigt. Til ministerrådene er der knyttet embedsmandskomitéer, som består af nationale embedsmænd. Disse forbereder og følger op på sager, som er til behandling på den nordiske agenda.

Nordens statsministre afholder årlige møder og mødes desuden i andre sammenhænge, f.eks. i forbindelse med EU-topmøder. Også de nordiske udenrigs- og forsvarsministre mødes regelmæssigt uden for Nordisk Ministerråds regi.

Ministerrådets sekretariat

Nordisk Ministerråds sekretariat i København har ansvaret for den daglige drift af det nordiske regeringssamarbejde. Sekretariatet har ansvaret for, at de vedtagne beslutninger bliver gennemført og for at forberede de sager, som bliver taget op i de respektive ministerråd og i embedsmandskomitéerne. Se www.norden.org for diverse ministerråd og komitéer.

Ministerrådets sekretariat har ca. 115 medarbejdere og ledes af en generalsekretær. Generalsekretærens kontor (GSK) er også ansvarlig for NMR's samarbejde med Nordisk Råd og koordinerer løbende besvarelser af rekommandationer og skriftlige spørgsmål, som kommer fra NR.

GSK koordinerer og planlægger de mødeaktiviteter og spørgsmål, som de nordiske samarbejdsministre (MR-SAM) og Nordisk Samarbejdskomité (NSK) ønsker at tage op. De øvrige ministerråds aktiviteter forberedes i fagafdelingerne.

Indgangen til Nordens Hus og Nordisk Råd,
Ved Stranden 18, 1061 København K.

Nordisk Råds delegationssekretariat

Nordisk Råd
Den danske delegation
Christiansborg
DK-1240 København K, Danmark
Tlf. 0045 3337 5999
nr@ft.dk

Norðurlandaraðið
Færøernes Lagting
Postbox 208
FO-110 Tórshavn, Færøerne
Tlf. 00298 363900
nr@logting.fo

Nordisk Råd
Grønlands delegation
Bureau for Inatsisartut
Postboks 1060
GL-3900 Nuuk, Grønland
Tlf. 00299 345 000
inatsisartut@inatsisartut.gl

Nordiska rådet/Pohjoismaiden neuvosto
Finlands delegation
Riksdagshuset
FI-00102 Helsinki, Finland
Tlf. 00358 9 43 21
int.dep@eduskunta.fi

Nordiska rådet
Ålands delegation
Ålands Lagting
PB 69
AX-220 101 Mariehamn, Åland
Tlf. 00358 1825 474
maj.falck@lagtinget.ax

Norðurlandarað
Íslandsdeild
Alþingi
IS-150 Reykjavík, Ísland
Tlf. 00354 563 0448
nr@althingi.is

Nordisk råd
Den norske delegasjon
Stortinget
NO-0026 Oslo, Norge
Tlf. 0047 2331 3050
nordpost@stortinget.no

Nordiska rådet
Svenska delegationen
Riksdagen
SE-100 12 Stockholm, Sverige
Tlf. 0046 8 786 4000
nr@riksdagen.se

Nordisk Råd
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Tlf. 0045-3396 0400
nordisk-rad@norden.org

Nordisk Råd
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

ANP 2017:711
ISBN 978-92-893-4867-6 (PRINT)
ISBN 978-92-893-4868-3 (PDF)
ISBN 978-92-893-4938-3 (EPUB)